VVD en CDA: spijt van het klimaatbeleid

Posted on 27 april 2019 by Syp Wynia

RutteDrie zou 'het groenste kabinet ooit' worden. En de klimaatwet van de coalitiepartijen en de linkse oppositie was volgens initiatiefnemer Jesse Klaver 'de meest ambitieuze klimaatwet ter wereld'. Maar komt klimaatbeleid van het derde kabinet-Rutte er wel? Overleeft het kabinet het eigen klimaatbeleid? Het is hoogst twijfelachtig. De zelfbenoemde klimaatkoploper van de wereld staat op het punt te stranden.

De tekenen zijn in ieder geval ongunstig. Het klimaatakkoord van kabinet, bedrijfsleven en actiegroepen had er juli 2018 zullen zijn. Daar zou het kabinet op Prinsjesdag 2018 over zullen besluiten. In werkelijkheid viel er door onenigheid niets te besluiten of door te rekenen. Wel leek CDA-leider Sybrand Buma in de zomer van 2018 de handen af te trekken van het klimaatbeleid van zijn eigen kabinet. Hij vreesde een kiezersopstand.
Kort voor kerst 2018 was er dan toch een 'concept-klimaatakkoord', waar nu vooral de VVD de handen van aftrok. Half januari stelde VVD-fractieleider Klaas Dijkhoff dat als hij de keuze had tussen het kabinet en de burger, hij voor de burger zou kiezen. Die burger diende niet 'op achterlijke kosten' gejaagd te worden om van het gas af te komen. Ook ChristenUnie, eerder zij aan zij met D66 de klimaatkloplopers binnen de coalitie, ging zich zorgen maken over de burger. De CU pleitte onder meer voor een inkomensafhankelijke energierekening.

Wegkijken

Half maart kwamen de planbureaus van de overheid zo goed en zo kwaad als het ging weer met 'doorrekeningen' van het klimaatbeleid, al moesten ze wel toegeven dat ze niet alles hadden kunnen berekenen, bij gebrek aan gegevens. Het weerhield het Planbureau voor de Leefomgeving er niet van wel met kostencalculaties te komen, waarbij gemakshalve de onbekende, niet-berekende kosten maar niet waren berekend.
Geen wonder dat kon worden rondgetoeterd dat de kosten van het klimaatbeleid meevielen, dat de koopkrachtgevolgen beperkt zouden zijn, evenals de gevolgen

voor de economische groei. Het was een klassieke wegkijkmethode, ook wel bekend als struisvogelbeleid: wat we niet weten is er niet.
Zo gemakkelijk komt het kabinet-Rutte er natuurlijk niet van af, al was het maar omdat er inmiddels Statenverkiezingen zijn geweest waarbij gebleken is dat Nederlanders bereid zijn naar de stembus te gaan voor – of tegen – het klimaatbeleid.
En weer schoven coalitie en kabinet de hete aardappel door, nu over verkiezingen voor het Europees parlement (23 mei 2019) heen. Eigenlijk zou het kabinet eind april al knopen doorhakken over het klimaatbeleid, veiligheidshalve is dat dus doorgeschoven naar juni – in de hoop 'het klimaat' als ruzie- en verkiezingsthema te neutraliseren.

Klaas Dijkhof

Het past in wat Klaas Dijkhoff al in december 2018 zei. Dijkhoff zag toen kennelijk al aankomen dat zijn partij weinig te winnen had bij het ambitieuze klimaatbeleid dat zijn partijleider Mark Rutte met CDA, C66 en CU overeen was gekomen. Dijkhoff in NRC Next: 'Over zoiets groots moet je politici buiten verkiezingstijd laten beslissen.' Dijkhoff vond het maar onhandig, die pottenkijkende burgers.

Ook recentelijk bleek weer dat Dijkhoff, de gedoodverfde opvolger van Rutte, het klimaatbeleid dolgraag zou de-politiseren en – net als bij de Kamerverkiezingen van 2017 – buiten de verkiezingen zou houden. In de talkshow Pauw van 22 april 2019 had Dijkhoff het bij herhaling over klimaatbeleid als een 'technische' kwestie, dus niet als een politiek probleem.

Het wordt het struikelblok

Maar ook politieke problemen die je wegdefinieert zijn er nog steeds. Het klimaatbeleid heeft alles in zich om hèt struikelblok van RutteDrie te worden. Veel aanhangers van CDA en vooral VVD hebben niets met de door D66 – rivaliserend met GroenLinks – bedachte ambitie om klimaatkoploper van Europa (en dus van de wereld) te zijn. En daar vloeit het klimaatbeleid grotendeels uit voort: in 2030 49 procent broeigasgas minder dan in 1990 (Europa: 40 procent) en liever nog 55 procent. En 95 procent minder in 2050.

Bij Pauw vertelde Dijkhoff ook dat er in de coalitie nu druk vergaderd wordt over wat hij 'een technisch probleem' noemt, maar waarbij onder meer de cruciale vraag

aan de orde komt: 'Doen wij niet als een malle veel meer dan andere landen?' Ja, natuurlijk – want dat staat in het regeerakkoord dat de VVD-Tweede Kamerfractie van Dijkhoff zelf heeft getekend. Je bent klimaatkoploper of je bent het niet.

Dijkhoff geeft mede namens de VVD-aanhang ook af op het idee dat de burgers 'allerlei dingen door de strot' geduwd wordt. Maar dat is nou net wat er in regeerakkoord, klimaatakkoord en door de VVD gesteunde besluiten van kabinet en Kamer staat. Dat burgers met verboden, boetes en zelfs met 'binnentredingsrecht' van het gas af moeten.

De kans dat het kabinet-Rutte valt is groot, omdat het klimaatbeleid onbetaalbaar is en ook nog eens niet doet wat het beoogt te doen. Daarbij heeft vooral D66 zich volledig verbonden aan het door D66 gedicteerde klimaatbeleid, waarbij vooral D66-minister Kasja Ollongren (die de 'wijkaanpak' van het gasverbod met enig fanatisme doorzet) in de voorste linies staat.

500 miljard voor gasverbod

De afgelopen maanden leek – aangejaagd door de linkse oppositie – vooral het introduceren van een nationale CO2-heffing – bovenop de al bestaande Europese – voor bedrijven het cruciale punt te zijn. De linkse partijen willen vooral veilig stellen dat de grote CO2-uitstoters betalen, maar maken zich niet erg druk over de grote kosten die door burgers moeten worden gemaakt omdat ze van de overheid van het gas af moeten.

Het van het gas af halen van woningen en gebouwen kost volgens het Economisch Instituut voor de Bouw de komende dertig jaar zo'n 500 miljard euro. Er circuleren echter ook bedragen van 35.000 à 100.000 euro per woning, waardoor het totaal nog hoger zou uitvallen.

Het van het gas halen van woningen en gebouwen is niet alleen de grootste uitgavenpost van het klimaatbeleid, maar ook de minst effectieve. Zoals eerder vastgesteld in Wynia's Week, zijn alle andere onderdelen van het klimaatbeleid – elektrische auto's, elektriciteitscentrales, fabrieken, landbouw' per gespendeerde euro allemaal effectiever.

Het is, zo bezien, nauwelijks voorstelbaar dat het gasverbod dat burgers arm maakt

maar het klimaat niet of nauwelijks helpt werkelijk tot wasdom gaat komen. Al wat het maar omdat de rest van de wereld om het klimaat en het milieu te dienen juist aan het gas gaat, in plaats van er af. Nederland maakt de denkfout de uitstoot van broeikasgassen te willen reduceren door het aardgas te verbieden.
12 miljard voor stekkerauto's

Het gasverbod is overigens niet de enige gekkigheid. Zo wordt er in het klimaatbeleid veel verwacht van aardwarmte, dat op veel plaatsen aardbevingsrisico's met zich meebrengt. Nederland gaat dus vanwege aardbevingen af van het Groningse gas en kiest als alternatief voor de evenzeer aardbevingsgevoelige geothermie.

Nederland kiest ook voor het vrijwel nergens toegepaste, onder de (zee-)bodem stoppen van CO2 uit fabrieken en raffinaderijen – en dat op kosten van de belastingbetaler. Het is de struisvogel onder de CO2-reductie, en een peperdure bovendien.
Nederland kiest voor het opleggen van de elektrische auto, net als bij woningen in een combinatie van subsidies en boetes, van geboden en verboden. Dat kostte enkele jaren geleden al 6 miljard aan weggegooide fiscale subsidies, inmiddels zijn we weer enkele miljarden verder. En wat doet RutteDrie? Dat wil tot 2030 nog eens een miljard per jaar in de Tesla's stoppen.

Maar het grootste obstakel is waarschijnlijk de GGF.

GGF?

Het idee van actievoerders, klimaattafelvoorzitter Diederik Samsom en diverse handige jongens en meisjes luidt dat de overheid de Nederlanders niet uitsluitend van het gas af moet dwingen, maar ook moet 'verleiden'. En dan vooral dat er subsidies en aantrekkelijke hypotheken (gebouw-gebonden financiering, GGF) moeten komen, waarbij het idee is dat de extra hypotheeklast wegvalt tegen de lagere energierekening die het gevolg zou zijn van het afsluiten van het gas van de woning.

Want dat zeiden Ed Nijpels en Diederik Samsom toch? Neem toch een hypotheek voor een warmtepomp? Want die betaalt zichzelf terug?

Zo simpel is dat dus niet. De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële

Markten liggen al sinds de zomer dwars. Zij zeggen dat als er geen keiharde garanties zijn dat een hypotheek betaald kan worden uit een lagere energierekening het onverantwoord is om de hypotheek te verhogen om de woning van het gas af te halen. Daarbij zeggen ze dat Nederland al veel te zwaar gehypothekeerd is en dat de risico's daarvan toch al aanzienlijk zijn.

Eerder al reageerde minister van Financiën Wopke Hoekstra met het toestaan van een lagere extra hypotheek voor 'duurzaamheid' dan Samsom en Nijpels graag hadden gezien. Maar op 5 maart 2019 liet het 'Financieel Stabiliteitscomité' – van DNB, AFM en Ministerie van Financiën – wederom een ernstige waarschuwing uitgaan. 'Financiering van verduurzaming dient consistent te zijn met de geldende hypothecaire leennormen en dient gepaard te gaan met voldoende waarborgen ten aanzien van de gerealiseerde energiebesparing.'

En dat kunnen Nijpels en Samsom – alle mooie praatjes ten spijt – zelden of nooit garanderen: dat de extra hypotheekkosten van het van het gas af halen van woningen gegarandeerd gefinancierd worden door een lagere energierekening. Dat zegt het Klimaatakkoord trouwens ook: er is hoe dan ook een 'onrendabele top' waar de overheid in moet voorzien door middelen van subsidies of gesubsidieerde hypotheken. Iedereen weet natuurlijk dat de burgers van Nederland die ook weer betalen, al dan niet via de achterdeur.

Het Planbureau voor de Leefomgeving zegt het al, in de 'doorrekening' van maart van het Concept-Klimaatakkoord van december: 'Gezien de bezwaren van DNB en AFM is het onzeker of de GGF er in de voorgestelde vorm komt.

Dat is andere taal voor: vergeet het maar. En zonder financiering gaat gasverbod voor woningen niet door. Nu kan het klimaat het prima zonder het gasverbod stellen, omdat die immers niet of nauwelijks of zelfs helemaal geen vermindering van CO2-uitstoot oplevert. Het is wel de vraag of RutteDrie het zonder dat gasverbod kan stellen.

Lees ook mijn longread voor het Belgische weekblad Knack: 'Hoe RutteDrie zelf de klimaatrevolte aanwakkerde'

Hier voor abonnees voor Knack (registreren kan ook)
Hier voor gebruikers van Blendle